

Jubilujúca Viera Žemberová

Eliška Gunišová (Brno)

Rok 2018 so sebou prináša významné životné jubileum poprednej osobnosti slovenskej literárnovednej obce, prof. PhDr. Viery Žemberovej, CSc. (*1948), ktorej nespochybniteľný a pretrvávajúci prínos pre vedecké bádanie, poznanie, no i vysokoškolské vzdelávanie môžeme pri tejto príležitosti opätovne oceniť v jeho plnom rozsahu a hĺbke.

Viera Žemberová sa narodila do historicky a kultúrne podnetného prostredia mesta Levoče, avšak jej cesta za vzdelaním ju zaviedla do hlavných centier regiónu – strednú školu absolvovala v Košiciach a na ňu úspešne nadviazala v rokoch 1967–1972 štúdiom slovenčiny a dejepisu na Filozofickej fakulte Univerzity P. J. Šafárika v Prešove. So svojou alma mater nakoniec spojila svoj profesijný vývoj natrvalo, keďže tu zostala pôsobiť najprv ako asistentka a následne, v pomerne krátkom čase vzhľadom k svojim rastúcim odborným znalostiam a úsiliu, postúpila v rámci vedeckého a akademického rebríčka až na pomyselný vrchol – v roku 1976 obhájila titul PhDr., v roku 1984 jej bola udelená vedecká hodnosť kandidát vied (CSc.), v habilitačnom konaní bola nakoniec menovaná docentkou a v roku 1998 i profesorkou. Viera Žemberová pri svojom pôsobení na Univerzite P. J. Šafárika v Prešove (dnes Prešovská univerzita v Prešove) neobmedzila svoje aktivity len na oblasť vedeckú a pedagogickú, ale prepožičala svoje schopnosti, znalosti a skúsenosti aj k rozvoju Filozofickej fakulty PU v Prešove ako jej prodekanka pre vedu, umeleckú činnosť a doktorandské štúdium.

Kým osobný a profesijný život Viery Žemberovej je primárne spojený s regiónom východného Slovenska, jej pôsobenie a hlavne jej odborný impakt však túto oblasť ďaleko presahujú dosahujúc medzinárodných kvalít – profesorka Žemberová pôsobila ako pedagogička v rámci študijných pobytov i trvalo na univerzitách v Poľsku, Maďarsku, Rusku, Českej republike i na Ukrajine, bola a stále je pravidelnou a cenenou účastníčkou zahraničných konferencií, hosťujúcou prednášajúcou. Jej vedeckú orientáciu nemožno zhrnúť do niekoľkých viet. Dokazujú to i jej vysoko nadpriemerné publikačné aktivity, ako aj účasť na odborných konferenciách a kolokviách. Vo všeobecnosti možno tvrdiť, že odborný záujem Viery Žemberovej sa sústreďuje predovšetkým na literárnovedné bádanie problematiky slovenskej prózy 19. – 21. storočia. Toto vymedzenie odštartovala už dizertačnou prácou s názvom *Slovenská historická próza medzivojnového obdobia*. Martin Kukučín, Ladislav Nádaši Jégé, Martin Rázus. Nasledovalo obdobie, v ktorom sa venovala problematike literatúry pre deti a mládež; reflektovala poetologické a estetické súvislosti a autorské stratégie v literárnom diele; upriamovala pozornosť na dejiny literatúry ako na živý organizmus, v ktorom vzájomne komunikujú autor, jeho tvorivá metóda a dielo, ale zároveň zostavila aj výbery z poézie, participovala na tvorbe stredoškolských, ale i vysokoškolských učebníc a príručiek. V desiatich rokoch 21. storočia na prešovskej akademickej

pôde výrazne prispela k zintenzívneniu záujmu o genologický výskum projektom *Genologické a medziliterárne štúdie*, z ktorého následne vznikli dva vedecké zborníky, pričom sa žánrovej problematike venovala aj v samostatnej monografii *Žáner v pohybe – pohyby žánru* vydané v roku 2012. Charakteristickým znakom vedeckých výstupov Viery Žemberovej najmä z posledných rokov je tendencia koncipovať ich v širšom slavistickom kontexte, najmä s presahom do ruského a ukrajinského literárneho priestoru. Neodmysliteľnou súčasťou vedeckej pozornosti jubilujúcej profesorky je žena ako autorský subjekt, ktorej sa venuje v desiatkach svojich odborných prác a pomáha tak zintenzívňovať povedomie o slovenských spisovateľkách minulých, ako i tých súčasných.

V neposlednom rade, práve tu – v literárnom periodiku Filozofickej fakulty Masarykovej univerzity – je nutné vyzdvihnúť i cenný prínos Viery Žemberovej najskôr ako riadnej pracovníčky Ústavu slavistiky FF MU, neskôr ako externej spolupracovníčky. Od roku 2008 rozširovala na brnianskej pôde povedomie o slovenskej literatúre a kultúrnych dejinách, pričom prednášala nielen pre študentov slovistiky. Len v rámci tohto pracoviska viedla takmer tri desiatky záverečných prác. Od roku 1998 nájdeme iba v digitálnej knižnici Masarykovej univerzity viac ako 100 jej uverejnených štúdií, recenzií, materiálov a marginálií.

Profesorka Viera Žemberová prednáša, píše, vzdeláva, vedie záverečné práce, vďaka čomu prispieva k pestovaniu slovenskej kultúrnej identity už 46 rokov. Za jej odhodlanie, vytrvalosť a vykonanú prácu jej patrí veľká vďaka nás všetkých.

Mgr. Eliška Gunišová

Ústav slavistiky

Filozofická fakulta, Masarykova univerzita

Arna Nováka 1, 602 00 Brno, Česká republika

egunisova@gmail.com